

SZÉPAPÁM, SÜMEG JÓZSEF

Delet harangozott a galgóci templom harangja, amikor a Sümeg família a vasárnapi ebédhez készülődött. A konyhaasztalnál étkeztek, ettől csak a húsvéti ünnepkörben tettek kivételt, amikor a tisztaszobában terítettek. Hideg téli ünnepnapokon – még Krisztus születésnapján is – a különös gonddal összeállított menüt szintén a konyhában, a duruzsoló sparherd mellett fogyasztották el.

Miközben József, a nagy harcsabajszú családfő megkezdte az asztali imát, felesége, Anna sietve merte az aranyló húslevest férje tányérjába.

– De Anna, az Isten szerelmére, mikor fogod végre velem együtt mondani az áldást? Nem hűl ki oly gyorsan a leves, nyugodtan várhatnál azzal a tálalással – mondta láthatóan durcásan a családfő.

A vasárnapi ünnepi ebédek étlapja a Sümeg házaspárnál meglehetősen egysíkú volt. A hét három vagy négy napján általában nem került hús az asztalra, emiatt már alig várták a vasárnapot, a szokásos „húsos menüt”, a húslevest és a rántott csirkét. Disznóhúst nagyon ritkán fogyasztottak, a levágásra váró csirkékből viszont néhány mindig elérhető távolságban kapirgált a hátsó udvarban. Nem nélkülöztek, de szegényesen éltek, a házban működtetett kis szatócsüzlet forgalma.

Sümeg József (ő a szépapám – sajnos csak eddig sikerült a családfát visszavezetni) a XVIII. század közepén született a felvidéki Galgócon. (Néhány okmányban Simeg, ennyit az akkori pontosságáról.)

Ezt a Nyitrától körülbelül 25 kilométerre, a Vág bal partján fekvő kisvárost akkoriban döntően tótok lakták. Az alig 10 százalékot kitevő magyar ajkú közösséget az évek során folyamatos negatív diszkrimináció érte a többségi lakosság részéről. Magánle-

velezéseikben a magyaros Sümeg nevet használták, viszont kis üzletük névtábláján a Simeg (Simek?) név díszelgett. Így próbáltak kedvében járni a zömében tót vásárlóknak. A férfi rendszeresen panaszkodott feleségének:

– Drágám, ideje lenne elköltöznünk ebből a városból, legalább a közeli Lévára, ahol többségben élnek honfitársaink.

Anna nem dolgozott az egyszemélyes kis üzletben, háztartásbeliként leginkább a pénztárcáján érezte azt a negatív megkülönböztetést, amit férje nap mint nap a vevői apadó számán tapasztalt. József régóta figyelte, hogy a szlovák ajkúak mennyivel szívesebben járnak vásárolni az alig néhány száz méterre lévő tót szomszéd üzletébe. Régi törzsvásárlói fokozatosan elpártoltak tőle – ha találkozott az utcán valamelyikkel, nem lehetett nem észrevenni, mennyire zavartan üdvözölték. Pedig József kitűnően beszélt a nyelvüket, amennyire lehetett, megpróbált a többségi lakossághoz asszimilálódni. Nem tudta eldönteni, hogy magyar akcentusa vagy talán a tótoktól kissé eltérő habitusa okozza a tőle és ezzel egyben az üzletétől való tartózkodást.

Amikor Anna a második fogást készült feltálalni, egy pillanatra megsédült, és hirtelen lehuppant a székre. József ijedten kérdezte:

– Mi baj, kincsem?

– Semmi különös, múltó rosszullét csupán – válaszolta az aszszony. – Eddig nem panaszkodtam, de az utóbbi napokban bizony gyakran előfordulnak nálam apró rosszullétek. Lehetséges, hogy gyermekünk lesz?

A hírre József elmosolyodott, büszkén kihúzta magát, megpörte bajszát, s egy finom csókot lehelt hitvese homlokára. Sümeg József ettől kezdve csak azon törte a fejét, hogyan tudná fellendíteni üzletét, hisz nemsokára eggyel több éhes szájjal kell számolni.

Sümeg (Simeg) Józsefnek 1804. január 17-én szerencsésen megszületett első gyermeke (ő lett az ükapám), aki a keresztségben az Antal nevet kapta. Az édesapában ekkor vált bizonyossá, hogy nem halaszthatják tovább, mindenképpen próbálják meg eladni kis portájukat üzletükkel együtt. Az érdeklődők nem tolongtak, emiatt az elképzelt árat állandóan lejjebb és lejjebb engedték. Majd egy évtizeden át reménykedtek, hogy végre akad vevő, de leginkább tétova érdeklődők jöttek. Határozott céllal sohasem érkezett vevő. Amikor már úgy tűnt, hogy az utolsó reményük is elszállt,

az egyik kései délutánon kopogtattak. A városba frissen betelepült zsidó szatócs érdeklődött, eladó-e még a ház. Az ember komoly vevőnek látszott, hamar megegyeztek. Amikor a friss tulajdonos mögött becsukódott a kertkapu, a férfi zokogva borult asszonya nyakába. Nem csoda, József ebben a házban született, s hiába éltek szegényesen, az évtizedes emlékek mind ide kötődtek. Feleségének, Fassang Annának szintén ez a közös ház jelentett mindent. A lány alig volt húszéves, amikor édesanyja váratlan halálával félárva lett. Apja a gyászév letelte után új, fiatal, takaros menyecskét hozott a házba. Annát a nálánál alig idősebb mostohája nem szívelte, boldogan mondott igent, amikor József udvarolni kezdett neki és megkérte a kezét.

Kicsit fájó szívvel, de egy új és remélhetőleg gazdagabb élet reményében tértek aznap nyugovóra.

Hamarosan Lévára költöztek, ahol igen gyorsan beilleszkedtek az őket azonnal befogadó rokonszenves közösségbe. A zenei vénával megáldott, csilingelő hangú Anna jelentkezett a Szent Mihály-plébániatemplom kórusába, és végre büszkén teheték ki kis üzletükre a cégtáblát.